

FEDERACIJA ZAVRGLA INDUSTRIJALNO FORMO.

Resolucija za združenje unij po industrijskih zavrih na konvenciji brez debate.

KONVENCIJA ODOBRILO STAVKO RUDARJEV.

Cincinnati, O., 16. jun. — Konvencija Ameriške delavske federacije je večeraj zavrgla resolucijo unije železniških klerkov za amalgamiranje unij v federaciji po industrijskih. Taktični manever resolucijskega odbora je porazil stvar. Odbor je nepriznava poročal o resoluciji in predlagal, da se zavrije začetno s nekaterimi drugimi resolucijami. Stvar je šla naglo na glasovanje in predlog resolucijskega odbora je bil sprejet, predno so delegatje v splošnem vedeli za kaj gre in predno je mogel delegat Fitzgerald, predlagatelj resolucije, govoriti k predlogu.

Odbor pa ima še več sličnih resolucij glede industrijske forme organizacije in zagovorniki forme bodo stali na straži, ko pridejo na vrsto. Smoči je prišla vest, da pride William Z. Foster v Cincinnati prihodnji teden in bo imel javni shod in morda tudi debato glede industrijskega unijonizma.

Včeraj je bil predložen načrt v obliki druge resolucije za intenzivnejšo organiziranje delavcev, ki se niso v unijah, in za pobiranje odprte delavnice. Na popoldnanski seji je konvencija soglasno odobrila stavko rudarjev, ki traja od 1. aprila; ravno tako je bila indorsirana prihajajoča stavka več ko milijona železniških delavcev, ki zahtevajo 1. julija valed mizanja meade. Delegatje so z burnim aplavzom pomdrali izjavo R. M. Jewella, predsednika departamenta železniških unij pri A. F. of L., ki je dejal, da izvrševalci odborniki se bodo strogo držali isida splošnega glasovanja in če se unije izročijo za stavko — o čemur ni dvoma — bodo eksekutivne porvale delavce na strik.

William Green, tajnik rudarske organizacije, je izjavil, da rudarji ostanejo v boju do konca in morda bo potrebno prositi druge unije za finančno pomoč.

Harry W. Fox, delegat Wyomingake delavske federacije in eden voditeljev farmarske-delavske stranke, je predložil resolucijo za ustanovitev centralne banke v Washingtonu, katera bi imela področje v raznih drugih središčih Amerike. Na ta način bi unije in posamezni delavci nalagali denar v svojih bankah. Fox je dejal, da organizirani lokomotivski strojevožji imajo svojo banko v Clevelandu, strojniki imajo tudi svojo in krojači ustanova alično banko v Chicagu. Resolucija poudarja dejstvo, da imajo strokovne organizacije milijone dolarjev naloženih v privatnih bankah in ta denar se uporablja v boju proti organiziranemu delavstvu.

MILJONARJEV SIN KONONO VNDAR OBTOŽEN.

New York, N. Y. — Po dolgem cincanju semintje in raznih naspotujočih poročilih v časnikih je bila servana veleporota v okraju Westchesterju, ki je obtožila Walter S. Warda, milijonarjevega sina, umora. Njegov oče George Ward je obtožen, da je hotel s taroto pogaziti in preprečiti pravico.

Mr. Morschauer, član najvišjega sodišča, je obvestil Walter S. Warda, da mora ostati v ječi, dokler se ne bo vrnila obravnava. Velebizniški listi so še vedno polni povesti, ki imajo namen oprati Warda. Ward je načelnik znane pekarske kompanije, ki se je z drugimi pekarskimi podjetniki bojevala v Chicagu, da se porazi organizacija pekarskih delavcev.

DRČEK JE ODKRIL KOST NA STADONA.

Faria, Ill. — Deček, ki je bredel po potoku blizu Dennisona, je odkril ledijsko kost mastodona, ki je bila deloma pokrita s peskom. Kost je dolga deset čevljev in je dobro ohranjena.

SEVI POSKUS KOPANJA PREMAGA V ILLINOISU S PO-MOČJO STROJNIC.

Dokaz, da mankuje premoga.

Herrin, Ill. — Leter & Sherwood Co. je v petek odprla svoj površni premogovnik med tem krajem in Marionom. Dve vrsti oboroženih čuvajev, opremljenih s strojnimi, je pripraviljenih za zaščito tistih, ki hočejo delati.

Springfield, Ill. — John L. Lewis, predsednik rudarjev, je dejal tukaj zadnji četrtek, da takega pomanjkanja premoga še ni bilo v Ameriki kakor se obeta letos, ampak ljudje se ne zavedajo tega, ker je zdaj toplo vreme.

Z REVOLUCIJO V MEHIKI NE BO NAJBRIŽ NIČ.

SPORAZUM GLEDE POŠOJILA SE JE DOSEGEL.

Tako naznanja Adolfo de la Huerta, mehiški finančni minister.

New York, N. Y. (Federated Press). — Teško bo kaj z revolucijo, ki bi jo rad Diazov vnuk vprisrčil iz Guatemale v Mehiko na šeljo gotovih interesov, čeprav niso prišlo v javnost vesti, da bo mehiška vlada priznana. Ali položaj je tak, da do priznanja Mehike ni več daleč, ker se napravi sporazum za izravnava mehiških tujezemskih dolgov. Več ko štiri-najst dni se posvetuje Adolfo de la Huerta, mehiški finančni minister, s skupino bankirjev, ki zastopajo ameriške, britanske, francoske, nemške, belgijske in švicarske interese. Ko to odhaja v list, še niso obelodanjene informacije, ampak finančne agencije Mehike na številni 120 Broadway, je podala naslednje izjavo Federaliziranca in tisku in prisna se neoficijalno, da se mehiški zastopniki zelo optimistični.

Konferenca med mednarodnim bankirskim odborom in mehiškim finančnim tajnikom so se približale koncu. Sedaj se izdeluje še besedilo sporazuma, ki krije vse točke, o katerih se je doslej razpravljalo in sporazumelo. Ko bo to delo končano, se vrši razprava o besedilu sporazuma, in če se ne pokažejo nove poteškoče zastopnikom mehiških upnikov, katerim predseduje Thomas W. Lemont (član tvrdke J. P. Morgan), tedaj se smatra sporazum sprejetim. Sporazum, ki je bil sprejet z dobro voljo, bo v odobrenje predložen predsedniku Obregonu.

Nemogoče je dobiti pravilne številke o mehiškem zunanjem dolgu. Navedli so jih različno v zadnjih tednih od \$240,000,000 do \$700,000,000. Prejšnje številke se smatrajo za bolj pravilne. Mehika je prenehala z odplačili na svoj notranji in zunanji dolg v letu 1914. Sedanje konference se vrše, da se uredi finance Mehike.

Sporazum, ki se napravi med zastopniki Mehike in njenimi upniki, ne bo samo ugledil poti, da priznajo Mehiko Združene države, ampak pot bo odprta, da se priznajo vse druge države. Govori se tudi, da so Morganovi interesi pri volji prevzeti ves zunanji dolg Mehike ali pa saj velik del njenega dolga. Ravno tako so pripravljene ti interesi posredovati med Mehiko in drugimi upniki. Lani je Lamont v jeseni obiskal Mehiko, kar je povzročilo, da so se v poročilih vzbudila taka domnevanja.

Ako Morganova tvrdka prizna sporazum, tedaj pravijo oni, ki poznajo razmere v Wall Streetu in Washingtonu, da bo Mehika kmalu politično priznana. Koliko bo Mehika morala plašati Morganu za to delo, je pa drugo vprašanje.

PRETEP KARADI ENEGA KVORTA ŽGANJA.

Washington, D. C. — Na parniku, ki vozi med Washingtonom in nekim letoviščem, je nastal splošen pretep zaradi enega kvorta žganja. V pretep je bilo zapletenih štiri osebe. Steklenice za sodavico in noši so bili orožje. En človek je bil ubit. Ko se je parnik vrnil, je policija aretirala več oseb. Ranjenec je bilo tudi okoli idvajset.

MARSIKAJ JE ZAVITO V GLOBOK MISTERIJ.

IN ZASTONJ SE ČAKA NA POJASNILU.

Lupo (Wolf) je smel stopiti na ameriška tla, Probat je bil deportiran.

New York, N. Y. (Federated Press). — Imenujejo ga Lupo (Wolf—Volk). To se je zgodilo, ker so ga skozil več let smatrali za nevarnega kriminalca. Poznali so ga zvezi detektivni raznih držav. Odslužil je enajst let od trideset let jetniške kazni zaradi ponarjanja denarja. V teku obravnave, pri kateri je bil obsojen, je priznal, da je umoril človeka v Italiji. Ko so ga ispastili iz ječe v Atlanti, je odpoval v Italijo. Marsikateri je mislil, da se ga je ta dežela oprostila.

Pred nekaj tedni se je vrnil. Na Ellis Islandu so ga spomali. Izredni preiskovalni odbor je preloščil njegovo preteklost in je odredil njegovo deportacijo. Vendar se pa to ni zgodilo. Malo več ko pred tremi tedni je nekdo odločil v Washingtonu — nekdo, ki pravi takole bo —, da je Lupo upravičen do izkrajnja v Združenih državah. Izdaj je tukaj in prebiva v New Yorku.

Pojasnila ni bilo. Odlok, da ostane Lupo tukaj, ki je sam pristal, da je morilec, in ki je bil obsojen zaradi ponarjanja denarja, je dospel ravno tako misteriozno, kot je dospel drug odlok, ki je izključil August Probat iz Amerike, katerega slohin je bil v tem, da se je zaljublil v milijonarjevo hčer v delatnem klubu pri Pittsburghu. Njegova deportacija je bila odredena na podlagi vrošne, da je dospel v Združene države na nepostavni način. To se je zgodilo ob času, ko je bilo Lupo dovoljeno, da ostane. Lupo, naj bo njegova preteklost kakršnakoli in ne glede na to, da je živel s postavami v prepiru, ni bil tako nujen, da bi se zaljublil v milijonarjevo hčerko, katere starši imajo stike s članom kabineta. Seveda Probat je uganjal take neumnosti. Ugrabili so ga privatni detektivni, odgnali v New York, da bo lojše deportiran. In ko gredo vrstice v tisk, se je Probat mogoče že izkrcal v Evropi. Lupo (Wolf—Volk) je pa med nami.

Lupo ni bil tukaj kaznovan za noben huji slohin kot ponarjanje denarja; človeka je ubil ne-kje drugje. In tako so se vrata Amerike zanj na široko odprla. Probatov greh je bil veliko manjši in bil je brenjen iz Amerike.

VOJAK NIMA TISTIH USTAV-NIH PRAVIC KOT CIVILIST.

New York, N. Y. (Federated Press). — "Ustava Združenih držav je precej suspendirana za vsako osebo, ki vstopi v vojaško službo dežele... Kadar mož vstopi v vojaško službo, je njegov status popolnoma spremenjen, kajti, ko je prisegel, se je odpovedal mnogim pravicam ameriškega državljanja."

To so besede Brice P. Diaqua, ki je resigniral kot brigadni general v armadi Združenih držav, v kateri je služil dvajset let kot častnik. General Diaqua je šel dalje in je rekel:

"Dvomim, da je kje tak prostor po ameriški ustavi izvzemli v vojaški službi, kjer lahko človeka legalno eksekutirajo, ker ni poslušal povelja."

To izjavo je podal, ko je kritičar kritiko v časnikih zaradi vojne sodišča, pred katerim je stal major Malcolm Wheeler-Nicholson, kateri je bil spoznan krivim in bil kaznovan, da zaostane za petdeset pik pri avanziranju, ker je predsedniku pisal pismo, v katerem je trdil, da prujajstvo prevladuje v ameriški armadi.

General Diaqua se sam oddaljuje od faktor, na katere je obrnil pozornost, in izjavlja, da je tako v redu.

VENNE.

Chicago in okolice. V nedeljo nastalno. Zepadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24. urah: najvišja 86, najnižja 77.

BANKIRJI NAJ PLAČAJO BONUS, PREDLAGA SENATOR IZ SEV. DAKOTE.

Washington, D. C. (Federated Press). — Med senatorji in kongresniki je nastala zmeda, ko je senator Ladd iz Severne Dakote predlagal, da se bonus dosluženim vojakom plačuje iz posebnega čavka na profite bankirjev. Na ta način bi prišlo za bonus dve milijardi dolarjev. Farmarski blok podpira Laddov predlog.

OPLOŠNA RUDARSKA STAVKA NA OBZORJU V AVSTRALIJI.

STAVKA IN MIR STA ODVIHNA OD PODJETNIKOV.

Zahteve podjetnikov so izvajajoče in nesramne.

Sydney, N. S. Wales. (Federated Press). — V Avstraliji pride do stavke v bližnji bodočnosti, ako podjetniki ne odnehaže s svojimi zahtevami. Rudarji smatrajo podjetniške zahteve za izvajajoče in nesramne, ki so sledeče:

1. Vse meade rudniških delavcev, ki delajo pod zemljo in na površju, se znižajo za 33 1/3 odstotkov.
2. Delavnik se deli v dva časa po osem ur. Rudarji menjajo čas na prostoru, kjer delajo. Ako ima delavnik več časov, se izmenjava rudarjev izvrši ravno tako.
3. Predčas in počas so zopet vpostavitva.
4. Počas v soboto znaša osem ur od delavnega prostora do njega.
5. Stebri se postavljajo, ako je treba, v treh delovnih časih. To velja tudi za delo v izrednih prerojih.
6. Sistem za stavljenje predlogov se odpravi, ali se pa uvada s posledkom 12 mesecev.
7. Izvoškeke nastavi vodstvo in sicer kolikor jih hoče.
8. Uslužbenec se plačajo vsakih štirinajst dni in v soboto.
9. Ako se zahteva, morajo vsi uslužbenec delati po šest dni v tednu.
10. Pri delu na stebrih se rabijo stroji, ako se tako zahteva.
11. Delavne ure delavcev na površju se računijo, čas za obed se odtegne.
12. Delavne ure pri delavcih pod zemljo se računijo od časa, ko izgine sadnji delavec v rudnik in do časa ko pride prvi delavec iz rudnika.
13. Navada, da se daje premog zastonj ali pod postojajo ceno, se odpravi.
14. V industriji se praznujejo samo tile prazniki: Novo leto, Veliki petek, Velikonočni pondeljek, Praznik osemurnega delavnika, Božič in dan boksanja.

Da se razume, kaj te zahteve pomenijo, je treba opozoriti na tole: Sedaj postoji samo en 8-urni delavni čas, ki prjéne, ko prvi rudar stopi v koš zjutraj in neha, ko prvi rudar stopi popoldne ali koncem delavnega časa iz koša. Nasveti se zdaj dajejo vsake tri mesece. Delavci prejmejo mezdo v petek in ne delajo v soboto. Čas za obed je vstet v delovni čas. Uslužbenec prejema premog zastonj.

Vsaka zahteva podjetnikov je taka, da povzroči stavko v promogovni industriji, ako podjetniki vztrajajo pri nji. Podjetniki izjavljajo, da izsilijo svoje zahteve, zaradi tega pride do stavke v juliju ali avgustu. Znano je, da podjetniki žele stavko, ker upajo, da jim bo mogoče ukloniti delavce, da bodo delali za nižjo mezdo in v poslabšanih razmerah.

Ker je stavka rudarjev na obzoru, so šli nekateri promogovniški podjetniki v Ameriko, da tam naroče premog za slučaj stavke v Avstraliji.

Eksekutiva rudarske organizacije je odklonila zahteve podjetnikov in je vpostavila svoje zahteve. Po novem načrtu ne sme noben rudar sprejeti dela v drugem rudniku kot v tistem, v katerem dela, ako ni prejel obvestila od svojega distriktnega tajnika. Rudarji, ki žele spremiti rudnik, morajo obvestiti o tem svojega distriktnega tajnika. O rudarjih, ki žele spremiti

HAASKA KONFERENCA SE JE ZAPRILA IN ZAPEČATILA.

Šestdeset delegatov je navzočih, toda časnikaški poročevalci ne smejo bližu.

VOJANKE ČETE NASKOČILE PALAČO, TODA REPOR-TERJI SO OSTALI.

Haag, Holandija, 16. jun. — Carnegijeva "Mirovna palača" je bila večeraj pozorišče čudnih dogodkov. Šestdeset delegatov se je selo na prvi seji mednarodne ekonomske konference, ki ima igrati drugo dejanje drame "Rekonstrukcija Evrope" — prvo dejanje je bilo klavno odigrano v Genovi — medtem so pa holandski policaji in vojniki naskakovali hodnike v palači z namenom, da iznehajo časnikaške reporterje, katerih je veliko več kakor delegatov.

Holandska vlada, ki je organizirala konferenco, je naznanila že prejšnji dan, da bo sborovanje absolutno tajno. Časnikaški poročevalci so uročili protest pri vnanjem ministru Karnebecku in zahtevali, da mora biti saj otvoritvena seja javna.

Konferenca je bila otvorjena ob pol treh popoldne ob navzočnosti 60 delegatov, ki predstavljajo štirinajst držav — in velike šete reporterjev, ki so napolnili hodnike v drugem nadstropju palače, kjer se vrši konferenca. Reporterji so takoj dobili ukaz, da odidejo iz palače. Ker se poročevalci niso zmedli za atake in redarje, je prišel sam minister vnanjih zadev Karnebeck in odločno povedal šurnalistom, da naj odnese pete. Nihče se ni pokoril. Tedaj so prišli vojniki s puščami in klobuki s svetilničnim porjem. Nekaj časa je vlada dala konfuzijo in ša je kazalo, da bodo reporterji a silo vršeni iz palače.

Ameriški poročevalci so pokazali največ korajže. Dali so glasni ultimati: "S silo nas ne spravite od tukaj in prostovoljno tudi ne gremo." Sledila je konferenca med holandskimi uradniki, ki so zaključili, da ne bi bilo dostojno, če bi bili Američani s orožjem izgnani iz "Palače miru", katera je dar ameriške državljanje (Carnegija). Tako so reporterji izvojevali polovico smage; smeli so ostati na hodniku in vojniki so odšli. Ampak vrata konferenčne dvorane so bila zaprta.

Pozneje je nastala med delegati panika, ko je nekdo izjavil, da sta dva reporterja ušla v dvorano pod pretrvezo, da sta delegata. Takoj so bile pregledane vse poverljivce in konstatirano je bilo, da ni nihče nepoklican med njimi.

Kakor so poročevalci kasneje izvolali, ni bilo na otvoritveni seji nič posebnega. Holandski vnanji minister Karnebeck je otvoril konferenco, rekoč, da Genova ni prinesla praktičnih rezultatov, odpori pa je pot nadaljnim kolektivnim razpravam. Poudarjal je veliko načelno razliko med Rusijo in drugimi državami in dejal, da je treba dobro preštudirati to razliko. Zato je treba regulirati publiciteto in s tem zavarovati konferenco pred argumenti od zunaj, ki dostikrat ovirajo mednarodne sbore. — Karnebeck je bil izvoljen stalnim predsednikom. Največ delegatov imata Anglija in Poljska, vsaka sedem; večina držav, med temi Francija, ima samo po enega zastopnika, ki so večinoma poslaniki ali poslanikiški atažeji v Haagu.

Seje se bodo vršile dnevno. Delegatje bodo razpravljali le o proceduri in principih, dokler ne pride ruska komisija v Haag.

Rudarska organizacija je vpostavila to zahtevo, da onemogoči podjetnikom menjati vohane in hujskače iz rudnika v rudnik.

KAKO DRUŽEN EMAGUJEJO, KADAR JE TREBA DOBITI MASTNE KONCESIJE.

Des Moines, Iowa. (Federated Press). — V tošbi proti cestno-železniški družbi za razveljavljenje nove mestne postave, ki daje družbi izredne ugodnosti, je prihla bivali šerif Griffith, da je prejel od družbe \$3000 za agitacijo, da je bila postava sprejeta. Dalje je izpovedal, da "meščanski odbor", sestojel iz trgovcev, podjetnikov, duhovnikov itd., ki je delal, propagando za zakon, je prejel bogato plačilo od družbe. Rekel je, da "denarja je bilo kot vode in nebo je bila meja", samo da se sprejme zakon.

RUSKI PROGRAM V HAAGU JE ISTI KOT V GENOVI.

Sovjetski voditelji pravijo, da ne bodo prav nič popustili.

RUSIJA NI TAKO NA SLABEM, DA BI SE DALA PRESTITI.

Moakva, Sovjetska Rusija, 16. jun. — Predstavniki ruske sovjetske vlade so informirali ameriške reporterje, da ruski program na haaski konferenci ne bo nič drugačen kot je bil v Genovi. Edine koncesije inozemskemu kapitalu so mogoče na temelju nedavno vprejetih sovjetških zakonov, ki se tičejo privatne lastnine.

Karl Radek, šef publisiete, je rekel: "Konferenca izvedencev v Haagu je za Rusijo kotlika, ne pa pomoč. Vzemljna diskusija o problemih je tam nemogoča, pač pa vidimo združeno kapitalistično fronto."

Ako nista izjavi Hooverja in Hughesa ter spomenici Polkovarjeve grame grodnje, tedaj ti gospodje zahtevajo, da se mora Rusija odpovedati svojim principom, katere je osnašila v svoji spomenici s dne 11. maja v Genovi, predno doji vstop na haasko konferenco. Ruska vlada še ni tako na slabem, da se bi pustila na ta način poniževati in pestiti od Francije in Združenih držav, čeprav se dobro zavedamo, da bres gospodarske kooperacije s tema silama se gospodarstvo Rusije ne da vpostaviti.

Amerika je s svojo pomočjo akeloj dobila nekaj simpatij v Rusiji, katera pa lahko izgubi, ako misli igrati ulogo diktatorja napram ruski republiki in nam ustljevati takšne nemogoče zahteve. Rusija, kljub svoji revščini, ne stopi v stike s tujimi državami drugače kakor na temelju vzajemnosti in enakopravnosti."

TISKARSKO ČRNILO SE DA ODSTRANITI.

Madison, Wis. — V laboratoriju, ki ga vzdržuje zvezni biro za gozdne produkte, so odkrili novo postopanje, po katerem se da ločiti tiskarsko črnilo od časnikov.

Neka tovarna je že predelala 1500 ton starega časnikaškega papirja v tiskovni papir in je pri tem ločila tiskarno črnilo od papirja. Papir je močan in ravno iste barve, kot se izdeluje iz lesne kaše.

Bentomit se imenuje liotnata snov, ki nastaja iz vulkaničnega pepela in ki se dobiva največ v Wyomingu, katero vporabijo za odstranjenje črnila.

Ker je postopanje zelo poceni, sodijo kemičarji v laboratoriju, da se bo prihranilo na leto okoli 2.200.000 ton tiskovnega papirja. Postopanje je odkril Sidney B. Wells.

DELAVČEVA USODA.

Toledo, O. — Na strehi voza br-zovlaka na New York Central železnici so našli truplo mrtvega človeka. Policijska sodi, da je Francis Bowman iz Califona, N. J., kajti v njegovem šepu so našli pismo s tjem imenom, ki ga je pisala mati svojemu sinu. Mrlški oglednik izjavlja, da je bil Bowman ubit, ker ga je nekaj toškega zadelo v glavo. Mrtov je bil še najmanj pet ur. Policijska meni, da je Bowman imel premalo denarja za vožnjo, pa je legel vrh železniškega voza, da se tako pripelje v Califon.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
Narodnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vas, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklopanju n. pr. (Junija 30-22) poleg vsakega imena na naslovu pomeni da vam je s tem davcem potekla naročnina. Ponovite je pravilno, da se vam ne ustavi list.

NIZKE DELAVSKE MEZDE IN NJIH UČINEK.

Kapitalistični način blagovne produkcije in distribucije je ustvaril razmere v človeški družbi, ki so v človeku obudile najslabeje instinkte in razvile v njem najslabeje lastnosti.

Boj za obstanek in konkurenčni boj napravita tiste slepe, ki lastujejo produktivna in razdelivna sredstva za vse, kar je lepega na svetu. Takim ljudem je denar Bog, njih vera je pomnožitev njih bogastva, njih princip je, da kdor ima moč, ima tudi pravico.

Taki ljudje žive v prepičanju, da so delavci za to ustvarjeni, da delajo za pomnožitev njih premoženja, zaradi tega je popolnoma v redu, ako je uveljavljen izredno dolg delavni čas in če delavci prejema izredno nizke mezde.

In kako učinkujejo te nizke mezde na gospodarstvo v Združenih državah? Produkcija v industriji in poljedelstvu je tako razvita, da produciramo več, kot potrebujemo. Kar se ne more konzumirati v Združenih državah, se mora prodati na tujezemskih trgih, ako se hoče spraviti v denar. Tujezemski trgi so pa tudi zdaj zaprti ameriškim produktom, ker nima tujezemski denar vrednosti. Produkti ne odhajajo na trg, torej jih spravljajo v skladišča, poljski produkti pa dostikrat kar segnijo na polju, ker ni zanje kupca.

Zdaj pa pridejo privatni velebizniški interesi in pravijo: "Mezde je treba znižati in trgovina bo oživila, v njo pa tudi industrija". Ali je kaj resnice v tej trditvi?

Ako že pri sedanjih mezdah ne more ameriško ljudstvo pokupiti industrijskih in poljskih produktov, kako naj jih pokupi, ako se delavske mezde še bolj znižajo. Znižanje delavske mezde pomeni znižanje produkcije v industriji in poljedelstvu, ako ni trga v tujemstvu za produkte. Ako se zniža produkcija v industriji in poljedelstvu, so prizadeti tovarnarji in farmarji v prvi vrsti, v drugi pa lastniki razdelivnih sredstev. Prizadet je torej vse kapitalistični gospodarski sistem. Lastnost kapitalističnega gospodarskega sistema je taka, da plačuje vedno nižje mezde delavcem, kot so v resnici njih produkti vredni, pa tudi farmarji ne prejmejo polne odškodnine za svoje delo. To zopet povzroča, da farmarji in delavci ne morejo pokupiti produktov, kar dokazuje, da tudi tisti ne morejo rešiti kapitalističnega gospodarstva poloma, ki zagovarjajo višje delavske mezde.

Višje delavske mezde lahko zadrže kapitalizem na njegovem potu v polom, nizke mezde pa povzročajo, da se kapitalizem toliko hitreje bliža svojem koncu. Lahko se tudi reče, da visoke mezde ovirajo osredotočenje bogastva v rokah poedincev, nizke mezde imajo pa nasproten učinek.

To povzroča, da se danes med kapitalisti najdejo zagovorniki visoke mezde. Oni dobro vedo, da je današnji gospodarski sistem bil obsojen na smrt, ko se je porodil, kot so bili drugi gospodarski sistemi pred njim. Ako zagovarjajo visoke mezde, ne store tega iz ljubezni do delavcev, ampak to jim narekuje njih pamet v njih lastno korist. Podaljšati hočejo življenje kapitalizmu in zaradi tega sami dostikrat ugovarjajo svojim tovarišem, ki zagovarjajo nizke mezde.

Sedanji kapitalisti so ravnotako razdeljeni v dva tabora, kot so bili nekdanji suznjdržci in fevdni baroni. Eni prav dobro vidijo, da prihaja polom toliko hitreje, kolikor bolj gulijo ljudske množice, drugi se ne brigajo za prihajajoči polom, ampak imajo v mislih svoje trenutne koristi in zaradi tega zagovarjajo najobširneje in najučinkovitejše izkoriščanje ljudskih mas. Zadnji skrbje samo za današnji dan, kaj prinese prihodnji, za to se ne brigajo. Kdor skrbi le za današnji dan, ne pozna gospodarkega sistema, v katerem živi, še manj pa zakonov, ki učinkujejo v njem. Kdor hoče poznati gospodarkega sistem in v njem učinkujoče zakone, mora pred vsem študirati gospodarkega sistem, da ga pozna in zapopade v njem učinkujoče zakone. Človek, ki osredotoči vse svoje misli na hitro pomnožitev svojega bogastva, pa nima časa za študiranje gospodarkega sistema. Od takih ljudi ne moremo drugega pričakovati, kot da zagovarjajo najnižje delavske mezde, ker v svoji kratkovidnosti in vsled nepoznanja gospodarkega sistema in v njem učinkujočih zakonov, ne vidijo prepada, v katerega sami pehajo z vsemi svojimi močmi gospodarkega sistem, ki jim omogočuje, da lahko izkoristijo ljudske množice.

Delavci, ki služijo svoj kruh z ročnim ali duševnim delom, trpe zaradi akrajnega izkoriščanja njih delovnih moči, ali zavest imajo, da so njih najhujši izkoriščevalci tudi najbolj delavni grobokopi kapitalističnega gospodarkega sistema.

SLIKE IZ NASELBIN.

East St. Louis, Ill. — Iz vseh strani prihajajo dopisi, da bi človek že kmalu mislil, da tu v južnem Illinoisu ni Slovencev, ker samo od tu ni videti nobenega dopisa. V tem mestu sva v resnici samo dva slovenska pečlarja in dve slovenski družini in še ti ne pridemo pogosto skupaj. K družstvu spadamo v Grane Cityju in St. Louisu, Mo., so pa med nami tudi taki, ki raje pristopajo k angleškemu društvu ali pa nemškemu. Nekaj rojakov se tudi nahaja v Washingtonu Parku, največ pa v St. Louisu, Mo., ki je oddaljen od tu pet milj, Grane City pa štiri milje. Mesto Washington Park je oddaljeno od tu miljo in pol.

Tovarnu so obratujejo vsaki dan; enkova je zaposlila nadaljnih 36 ljudi, v East St. Louisu pa je American Steel E. kompanija sprejela na delo od 16. maja do 1. junija do 400 delavcev. Tudi aluminijeva tovarna je zaposlila 600 ljudi od 15. marca. Klavnice v East St. Louisu obratujejo, pa nimajo dovolj naročil, ravnotako je s drugimi obrati. Še veliko delavcev je brezposelnih, toda ti so bolj one vrste kot jaz, da se najraje drže s svojim klubom v sencah. Kdor ima svoje družinske dolžnosti, znjnim je seveda drugače in še dobi delo, toda s tem je pa drugje prikrajšan. Ni pa treba misliti, da bi lahko dobil delo, kakorhitro ga bo delodajalec videl. Nekateri imajo sloer srečo, drugi pa ne in morajo hoditi vprašati za delo po dvakrat, štirikrat ali še več. Imel sem s seboj še par rojakov, ki jim je delodajalec objubil delo, naj pridejo drugo jutro ob sedmih, toda še tisti večer so mi ušli na poulično karo in dali slovo tovarni in delu. Takih ljudi je tu precej.

Kolikor se premogarjev tiše, obdelujemo svoje vrtove in pasemo krave. Bovi seveda počivajo, kajti tu ni Pennsilvanija, da bi podjetniki lahko gonili skupaj najeteže. Vsek, ki bi ga hoteli zaposliti, bi moral biti iskušen dela v rovu ter imeti sprifevalo o tem, poleg tega kompanije tudi nimajo denarja za nje in za šerife, ki bi jih stražili.

Premogovi rudniki so oddaljeni od tu po štiri milje. V njih je pet do osem čevljev visoka premogova plast; in obrat s strojem ali pa s krampi seveda sedaj ni nikakega obrata. Če bi veselilo katerega rojaka imeti tu samostojen prostor, bi mu kompanija dala od mesta dovolj zemlje za vrt in prost pašnik za kravo. Vlak do premogorovov je brezplačen, če pa kdo želi več pojasnila, tudi za brezplačno stanovanje, mu lahko pojasnim, da bi si pomagati toliko časa, dokler se ne izboljša položaj.

Rojakom je treba, da nadaljujemo to pot trpljenja, ki pa je pot napredka in bomo prišli končno do izboljšanja položaja. Mogoče se morajo podati, samo pri svojih zahtevah ne odnehajmo. Rojaki, ki veste za kakega Slovence, da še vedno opravlja delo, sporočite mi to in jaz se ne bom bal nikake zamere, temveč jih o priliki objavil.

Pozdrav vsem stavkarjem. — Steve Fabjan, 327 Missouri ave., East St. Louis, Ill.

Pleasant Unity, Pa. — Malokdaj pride kak dopis iz naše nasebine, kjer so razmere skoraj kakor drugod. Tudi v naši nasebini, ki je last Jameson Coal Coke kompanije smo odpovedali s delom. Odložili smo krampe in lopate ter se pridružili uniji. Tako se sedaj borimo za boljše bodočnost in zaslužek kot smo ga imeli doselej. Kompanija nas je seveda takoj poslala na prosto s svoje zemlje, a mi se nismo tega ustrašili. Držimo se trdno kot od početka in smo se nastanili po zasebnih hišah.

Kompanija dobi najeteže iz drugih krajev, pa nima posebne sreče z njimi, ker ji kmalu pokakejo hrbe, ko uvidijo, kako velike, pettonske kare so za nakladati po jamaš Jamesona. Še je ostalo nekaj teh najetežev, med njimi tudi dva Slovence, in nekaj Poljakov, ki so ostali v nasebini, akodujejo samim sebi in svojim da pomagajo kompaniji, s tem pa otrokom. Niti malo ne pomislijo za bodočnost, da bi se njihovim otrokom boljše godilo. Nudi se jim prilika za izboljšanje zaslužka, a slepi so, da ne vidijo in gluhi, da ne slišijo.

Pred stavko je vsakdo vedel povedati o svojih "tavžentih", sedaj pa revež ne more preživeti niti mesec brez dela; kje so sedaj tisti "tavženti"? Kar nas je za-

stavkalo dne 4. maja, vtrajamo in tako se bomo trdno vzdržali kot skala, dokler ne bo zmaga naša, oni pa, ki sedaj delate, ne mislite, da si boste s tem pomagali. Vsakega zavednega delavca bi moralo biti sram opravljati delo medtem ko njegovi sotrpini stavkajo. Rojaki, ki ste naprednega mišljenja, se torej združite v unijo, ji in v nji vtrajajte. Premislite, da bo tudi vam današnja stavka prinesla veliko boljše zaslužek kot ste ga imeli doselej.

Pozdrav vsem stavkarjem, ki jim je za močno unijo in ki radi prebirajo Prosveto, onim, ki hočejo sebi slabo, pa veliko dela in nič plače. — Stavkar.

Watts, O. — Od nas se že dolgo nihče ni oglašil, da bi poročal o razmerah. — Stavka premogarjev poteka mirno in v zadovoljstvo stavkajočih. Imamo samo unijske rove, zato nas prav nič ne motijo kakaj najeteži in kompanije jih ne poskušajo dobavljati od drugod, ker jih tudi nima kam nastaniti. Rudarji v naši nasebini imajo lastna stanovanja. Raditega so sedaj precej zaposleni, ker vsak ima kaj za popraviti, prebarvati. Pravzaprav smo to delo še precej dokončali in sliši se le tu pa tam še kako zabijanje šelbijev. Zbiramo se v sencah in čitamo napredne liste, posebno nas zveseli kak dopis, v katerem čitamo o naprednih čenakah, ki gredo naganjati najeteže od dela. To nam dopade! Drugod pa so seveda čenaka drugega mišljenja in celo prigravajo svojim možem, naj gredo na delo.

Stavka bi bila še koušana, če bi oni ne bili opravljal dela in bi bres izjeme vsi prenehali. Rad bi videl, kako bo gledal oni, ki sedaj dela, zavednemu stavkarju v oči po končani stavki. Grdo je tako delo in vsak pošten delavec mora obsojati onega, ki ga opravlja.

Opišem še malo zgodbo, ki se je odigrala na seji našega društva dne 11. t. m. V tujaknjem premogorovu je delal pred stavko rojak, ki jo je pa odkuril tik pred stavko v Pennsilvanijo delat v neunijske rove. Je član našega društva št. 4. SNPJ in je prišel dne 11. t. m. na društveno sejo. Vprašan je bil, zakaj je šel delat v neunijski rov med stavko, pa je rekel, da je šel druge organizirat. Oglašil se je kak drugi član in povedal, da to ni resnično, da oni še dela od začetka stavke v neunijskih rovih. Kako je vplivala taka izjava na zavedne člane, si vsakdo lahko misli. Bil je izključen iz društva. Po narodnosti je Hrvat.

Društvo jednote je moralo postopati s njim po pravilih, toda to še ni vse, kar ga je doletelo za opravljanje dela med stavko. Med unijskimi delavci ne bo v bodoče dobil dela in zato bo moral še v bodoče nalagati premog to no za kvoder. Podjetniki bi morali plačati takim ljudem še manj, kajti kdor opravlja delo medtem, ko se njegovi bratje borijo za izboljšanje, v resnici ne zasluži kaj boljšega. Uklenili naj bi jih v verige in deputiji naj bi jih vodili za vedno na delo, ker sami hočejo tako.

Še je čas, odložite krampe, da s tem pomorete do dobrega uspeha stavke. Pokažite se za zavedne delavce, da ste enakopravni vsem drugim ljudem. Ne pustite se prometiti od sladkih besed kapitalistov, ker zdaj vam nudijo med, pozneje pa vas bodo zalivali s kisom. To vam bo vsak zaveden delavec tudi iz arca privoščil. — Stavkar.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Kansas City, Kans. — Kolikor se dela tiče, je v naši nasebini prav tako kot drugod. — Napredujemo še precej. Dne 30. maja smo priredili veliko plesno veselico s igro, ki je prav dobro izpadla, celo boljše kot smo pričakovali. Ves čisti dobiček \$350, je namenjen za gladojube v Rusiji, kakor zahteva organizacija. Prijateljstvo sovjetske Rusije, ki jo zastopajo tu različna društva kot hrvaška, srbska in naše društvo Bodočnost, št. 408 SNPJ.

Lepo se zahvaljujemo darovalcem in igralecem ter vsem zastopanim društvom, ki so kupila več darov, ki so prinesli precej dobička, a slepi so, da ne vidijo in gluhi, da ne slišijo. Priporočamo se vam še za v bodoče. Onim, ki so nam nasprotnovali pa izsekamo naše sojalze, želimo, la bi se jim odprli um, da bi stopili tudi oni v naše vrste in s nami sodelovali,

da bi bili vsi kot bratje v napredni delavski stranki, najsi bo Hrvatje, Srbi ali Slovenci. Vsi smo enaki in imamo enake težnje zato moramo biti skupni, da dosežemo naše cilje. Onim, ki se spijo v temi nezavednosti, želimo, da bi se enkrat zbudili in ne poslušali več onih, ki jim zapovedujejo telesna dela usmiljenje, sami pa delajo nasprotno. Imamo namreč skupnje. Ko je hrvaški pop pričel streljati s velikim topom za organizacijo Prijateljev sovjetske Rusije, javil na mestno hišo, da se zopet organizira rdeča propaganda, in priobčil v "Kansas City Journalu" sovražno čtivo, ni vse skupaj nič pomagalo.

Vse ljudi bi bil rad odvrnil proč in stri organizacijo, pa se mu ni posrežilo. Dvorana je bila prenapolnjena, in to je bil dokaz, da se je ljudstvo pričelo zavedati svojih pravic. Le tako napreji Pokažite hrbet tistim, ki so vas tlačili in jemali od vas denar za njihovo udobno življenje. Oni verujejo, da je življenje v dobri in obilni ježi in pljači in drugo razkošno življenje, da so nebesa, za kaka druga nebesa pa ne dajo ničesar, razen toliko, kolikor jim to korist.

Pozdrav vsem zavednim delavcem v Ameriki. — J. H.

St. Michaels, Pa. — Produkcija premoga po najetežih pada v naši nasebini čisto na ničlo in dosega pokorni delavci obračajo hrbet rovu, se približujejo k uniji teden za tednom. Pazno čitam liste s dopisi iz različnih krajev, ali "delavskega lista" iz New Yorka ne dobim nikdar v roke, da bi malo videl, kako on piše o produkciji premoga iz Zpadne Virginije. V Prosveti sem našel na dopis iz okolice Thomasa. W. Va., v katerem dopisnik pravi, da o produkciji premoga poročila ne neki delavski list v New Yorku. Upam, da dopisnik iz Thomasa ni čital dopisa iz St. Michaelsa, ali pa ga mu je kdo malo narobe rastolomail, ker se sploh ni tako glasil kot on o njem poroča. Dopis iz St. Michaelsa se ni glasil, da Zpadni Virginiji obratujejo 60 odstotno, temveč glasil se je, da produkcija Zpadno-virginjskih premogarjev znaša 60odstotkov več kot je znašala pred stavko. Zakaj je tako, je lahko vsakomur znano. V Zpadni Virginiji je še nebroj neunijskih rovov in tudi v bližini, kjer se nahaja dotični dopisnik. Vsi tisti rovi so še skoraj eno leto zelo malo premoga producirali, ker jih družbe niso hotele obratovati. Dancs obratujejo s polno paro noh in dan in tudi plačo so jim povikali, dočim so jo lansko leto trikrat utrgali. Pred nedavnim sem prejel pismo iz Logan okraja. Rojak mi je pisal, da še spati ni mogoe vsled neprestanega ropotanja lokomotiv in železniških vozov, ker prevažajo premog ter delajo noh in dan, da so jim zvišali plačo za 20 do 30 odstotkov in da zaslužijo od 10 do 12 dolarjev na dan. Isti rojak mi je pisal decembra meseca, da zaslužijo po \$3 do \$4 in delajo samo po dva do tri dni na teden.

Lahko bi sprevideli, zakaj imajo sedaj povišano plačo in zakaj obratujejo noh in dan. S tem delajo ogromno škodo dobremu razvoju stavke, a mi bomo prišli do zmage in tedaj bodo zopet na ničli z obratom, zašli bodo prenašati izmorzane svoje kosti v unijske rove kot so to že delali. — M. F.

iz Kansas. — Kar se tiče premogarjev in Kansasu so v zelo kritičnem stanju. Veliko jih je, ki ne delajo že od začetka meseca oktobra. Komur so znane razmere premogarjev, ki so vladale tu lansko leto, bo pač rad verjel, da je bil malokdaj tako srečen, da bi si prihranil kak cent zraven življenskih potrebščin. Kako se preživljajo ljudje, posebno mesec brez vsakega zaslužka, to si lahko vsak sam predstavlja. Veliko pomanjkanje prevladuje med nekaterimi stavkajočimi premogarji, a vzlic temu stoji trdno v boju proti odprti delavnici in znižanju delavskih mezd, ki so bile že prej tako nizke, da je šlovek komaj zaslužil za najpotrenejše.

Nekaj je tudi takih, ki jim je družba prepustila rove, da jih obratujejo in ti so večinoma oni, ki bi lahko še dalj časa vtrajali v stavki ter dajali pogum revnejšim. Ko sem bil pred kratkem v nasebini Grossu, sem izvedel, da so tam pričeli z obratom v rovih št. 12 in 14 ter v takozvanem "Sloopu", eno miljo severno od Grossa. Tam baje delajo sami Slovenci. Med pogovorom mi je rojak iz Grossa dejal, da Slovenci,

ki sedaj delajo, delajo samo in maščevanja, ker so bili po krivici vrženi iz organizacije.

Ko sem prišel v to državo iz Oklahome pred kratkem, so mi povzod pripovedovali, kako kruta sta z njimi postopala predsednik U. M. W., J. L. Lewis in njegove pristaja Bittner, ki ga je Lewis postavil na mesto po nedolžnem izključenega A. Howata. Bittnerju ni bilo dovolj, da je vrgel iz organizacije vse one, ki so bili na strani Howata, ampak jih je celo preganjal s takozvano črno listo.

Resnica je, da Slovaka spriče takih dejstev prime želja po osveti, toda maščevanje, ki ste ga sedaj nekateri započeli izvrševati, da se nečete odzvati organizaciji s stavko, ni pravo, pač pa je škodljivo vam in celi organizaciji. Upam, da boste kmalu zopet sprejeti v organizacijo, če boste šli z drugimi vred na stavko in ko bo stavka končana, boste imeli še dovolj prilike, da se maščujete nad nasadnjačkim voditeljem in mu pokakete vrata iz organizacije. Pomislite le, koliko dobrih in poštenih mož je bilo po nedolžnem kaznovanih in trpinčenih, toda možko so prenašali trpljenje, ki ga niso zaslužili, ne da bi bili obupali in zapustili svoje principe. Zato bodimo tudi mi vsi kakor en mož v boju proti našim izkoriščevalcem.

Dne 9. junija je bila sklicana izredna konvencija premogarjev za 14. distrikt v Girardu, Kans. Konvencija bi se morala prišeti že ob 9. uri dopoldne, toda delagatje si se zbrali šele ob pol enajstih. Predsednik Bittner je otvoril konvencijo in pojasnil navzočim, zakaj je bila sklicana izredna konvencija. Rekel je, da za izboljšanje organizacije in stavkovnega položaja v Kansasu, na kar je pričel na dolgo in široko razkladati, v kakem položaju se nahajajo sedaj premogarji. Udrihal je tudi precej dobro po industrijalnem sodišču ter pozival premogarje, da stoji trdno v boju, dokler končno ne prislimo kompanij na kolena.

Če bi bil kdo, ki ne pozna njegovih poprejšnjih del in postopal njegov uro dolg govor, bi si mislil, da je to eden najboljših delavskih voditeljev. Kdor pa ga pozna, je prepričan, da so bile vse njegove besede samo hinavščina, kajti ravno on je tisti, ki je pomagal napraviti razdor med premogarji v Kansasu.

Za njim so nastopili še drugi govorniki kot predsednik okrožnih rudarskih organizacij iz Iowa, Missourija in nastopiti bi moral tudi predsednik 21. distrikta iz Oklahome, toda ni bilo dovolj časa in je odlozil na prihodnji dan. O čem so razpravljali drugi dan, mi ni znano, ker se seje nisem udeležil, upam pa, da bo že kdo drugi poročal o omenjeni konvenciji.

Ker smo imeli prvi dan konvencije po dopoldanski seji dovolj časa, se nas je zbralo kakih 10 po številu in šli smo obiskat A. Howata v okrajno ječo v Girardu. Dovoljeno nam je bilo z njim govoriti skozi gosto omrežje. Zelo je bil vesel našega obiska in mudil smo se pri njem kakih 15 minut. Dejal je, da se počuti zdravega in si sam kuha ter mu jed, ki jo sam skuha bolj diši kot ona, ki jo napravijo drugi. Hudo se stori človeku, ko vidi poštenega človeka zaprtega kot divjo zver, medtem ko mnogi drugi lumpje, goljufje ter krstežljivi ameriških zakonov uživajo popolno svobodo na način kakor si sami žele. Kdor ni popolnoma gluhi in slep je lahko že spoznal, da so postave večinoma je za revne in poštene ljudi.

Kar se tiče iniciative društva št. 233 SNPJ, smatram, da je predlog popolnoma umesten kakor tudi pravičen. Spominjam se še dobro, da je bilo sklenjeno na zadnji konvenciji, da se v členu 27 črta točka "j" v oklepaju (ne vsled nesreče). Toraj je moral odbor za pravila napraviti pomoč, ker ni istega črtal kot je bilo sklenjeno.

Končno pozdravljam vse Slovence v Bryantu in Victoriji, Okla., posebno pa pečlarje. Vedite, da sem še vedno zvest svetemu pečlarizmu. — V. Ločnikar.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Irwin Gas Coal Co. št. 9. Pa. — Dopis pod javno govornico, ki je bil priobčen v Prosveti, št. 119 s podpisom Damjan Teleban, ni prišel iz Vaše nasebine in ga tudi nista pisala rojaka V. Laharar ali J. Raspet kot ja baje dolžijo tamkajnji rojaki.

F. M. Dostojevskij:

BESI

Roman v treh delih.

Preložil Vladimir Levstik.

(Dalje.)

"To je sicer pedantski povedano, ali misel ni slaba in me spominja, kako je bilo pred tremi leti; še dosti duhoviti ste biti takrat."

To je rekla prav tako prezirljivo kakor vse svoje prejšnje kapricne besede.

"Marie, Marie," se je Šatov obrnil k nji, "o Marie! Če bi ti vedela, kaj vse je minilo v teh treh letih, kaj vse je šlo po vodi! Slišal sem potem, da si me baje prezirala, ker sem izpremenil prepričanje. Toda koga sem zapustil? Sovražniške živga življenja, ostarele liberaluhe, ki se boje svoje lastne neodvisnosti; lakaje misli, nasprotnike osebnosti in svobode, trhle označevalce mrhovine in gnilobe! Kaj pa je pri njih: starčevstvo, zlata sreda, najpodležja meščanska zabitost, nevoščljiva enakost, enakost brez osebnega dostojanstva, enakost, kakor jo razume lakaj, ali kakor so jo umevali Francozi 93. leta... In kar je najhujše, povsod sami podleži, podleži, podleži!"

"Da, podležev je mnogo", se je pretrgano in bolešno oglasila žena.

Ležala je nepremišljeno zleknjena, kakor bi jo bilo strah geniti se, telo komaj da postrani, glavo svrnjeno po blazini, trudnovroče oči uprte v strop. Njen obraz je bil blede, ustnice suhe in zapane.

"Tak priznaš, Marie, tak priznaš!" je vzkliknil Šatov.

Hotela je odkimati, ali zdajci jo je pograbil prejšnji krč. Zopet je skrila obraz z blazino, spet je celo minuto do bolečine stiskala roko Šatovu, ki je priskočil ves brezumen od groze.

"Marie, Marie, to utegne biti zelo resno, Marie!"

"Molčite... Nočem, nočem, nočem!" je zaklicala skoraj besno, obrniviš lica spet navzgor. "Ne drznete se me gledati tako sočutno! Hodite po sobi, govorite kaj, govorite..."

Šatov, kakor izgubljen, je začel spet nekaj mrmrati.

"S čim se ukvarjate tu?" mu je s sitno nestrpljivo vprašala besedo.

V kontor hodim, k nekemu trgovcu. Veš, Marie, če bi mi bilo res kaj do tega, bi lahko služil tu lepe denarje."

"Tem bolje za vas."

"Ah, ne misli si česa, Marie, kar tako sem omenil..."

"In kaj še delate? Kaj oznamujete? Saj vem, da morate zmerom kaj oznanjevati; vaš značaj je takšen!"

"Boga oznamujem, Marie!"

"Ki sami ne verujete vanj. Ta misel mi ni šla nikoli v glavo."

"Pustiva to, Marie, prihraniva za pozneje."

"In kdo je bila tukaj tista Marja Timofeevna?"

"Tudi to pozneje, Marie."

"Ne drznete si delati takih opazk! Ali se da

njen smrt res pripisovati zločinu — teh ljudi?"

"Ni dvoma, da," je zaškrtal Šatov.

Marie je zdajci dvignila glavo in bolešno zaklicala:

"Da mi nikoli več ne omenite tega, nikoli več, nikoli več!"

In spet je padla na posteljo v popadku tiste krčevite bolečine; bilo je že tretjič, le da je postalo njeno stokanje to pot glasnejše in se izpremenilo v krik.

"O, neznosni človek! Ne morem vas trpeti!" se je premetavala, ne smileč se sama sebi ter odbijala Šatova, ki je stal ob njenem zglavju.

"Marie, saj bom vse, karkoli hočeš... hodil bom... govoril..."

"Ali res ne vidite, da se je začelo?"

"Kaj se je začelo, Marie?"

"Kaj vem! Mar vem, kako in kaj... O jaa prekleta! O, bodi naprej prekleta vse!"

"Marie, če bi vsaj povedala, kaj se začinja... drugače... kako pa naj razumem, ako boš tako —?"

"Zanič ste, vi filozofski blebatač! O, bodi prekleta vse na svetu!"

"Marie, Marie!"

Zares je mislil, da se začinja — blaznost.

"Tak res ne vidite, da me lomijo porodne muke!" se je privzdignila na postelji, gledaje ga z obrazom spačenim v strašni boleštni jezi. "Oh, naprej naj bo proklet otrok!"

"Marie!" je vzkliknil Šatov, ki je šele zdaj ugenil. "Marie... Zakaj mi nisi prej povedala?"

se je spomnil zdajci ter segel z energično odlo-

nostjo po svojo čepico.

"Saj nisem vedela, ko sem prišla k vam! Msalite, da bi drugače prišla? Rekli so mi, da je še deset dni do tega... Kam pa hočete, kam pa! Ne drznete se!"

"Po babico? Revolver prodam: najpotrebnejši je zdaj denar!"

"Ne drznete se, ne kličite babice; navadno žensko, staro babnico, tam v moji denarnici je osem desetice... Vaške babnice tudi rode brez babice... In če poginem, tem boljše..."

"Obe dobiš, babico in babnico. Samo kako naj te pustim samo, Marie!"

Toda Šatov je pomislil, da je kljub njeni polblaznosti bolje, če jo pusti zdaj samo, kakor da bi potem ostala brez pomoči; nemeneč se niti za stokanje niti za ardit vzklike, je zdrevil po stopnicah, kar so ga nosle noge.

III.

Najprej je krenil h Kirilovu. Bilo je že okrog ene zjutraj. Kirilov je stal sredi sobe.

"Kirilov, žena mi rodi!"

"Se pravi, kako?"

"Rodi, otroka rodi!"

"Pa ne da bi se... motili!"

O ne, ne, popadke ima!... Babice je treba in kake starke, pa takoj... Ali jo dobim ob tej uri? Pri vas je bilo mnogo starih žensk..."

"Prav žal, da ne znam roditi," je zamišljeno odgovoril Kirilov, "se pravi, ne da ne znam roditi, ampak napraviti, da ne znam roditi... ali... Ne tega ne znam povedati..."

(Dalje prihodnjšč.)

OTOK ZAKLADOV.

Čudoviti doživljaji malega Jacka na suhem in na morju.

Angleško spisal R. L. Stevenson. Poslovenil J. M.

(Dalje.)

Vozeč se okoli gore z dvema vrhoma smo videli črni vhod v Gunnovo jamo in neko postavo, ki je sloneč ob puški stala poleg. Bil je sodnik; mahali smo mu z robcem in zaklicali trikratni živijo, kateremu se je pridružil tudi Silver ravno tako prisrčno kakor vsi ostali.

Tri milje dalje ravno ob vhodu v Severni zaliv smo našli Hispaniolo, ki je križarila po morju sama od sebe! Poslednji pritok jo je bil vzdignil in, če bi bil veter močan ali pritok tako silen kakor v južnem sidrišču, pa bi je ne bili nikdar več našli ali pa v takem stanu, da ne bi bila več za rabo. Sedaj pa je bilo razen nesreče z glavnim jadrom le malo poškodovana. Pripravili smo drugo sidro in jo vrgli v morje. v globini ene in pol niti. Na to smo veslali zopet nazaj do Run Cove, odkoder je bila najbližja pot do Gunnove zakladnice; nato se je vrnil Gray sam nazaj na ladjo, da jo straži čez noč.

Pot od obrežja do jame je vodila polagoma navkreber. Na vrhu nas je čakal sodnik. Nasproti meni je bil zelo prisrčen in prijazen ter ni niti s besedi graje ali hvalo omenil mojega bega. Pri vljudnem pozdravu Silverja je pa nekoliko zardele.

"John Silver," je rekel, "vi ste velikanski lopov in slepar. Dejali so mi, naj vas ne zasledujem sodnijsko. No, torej vas ne bom. Toda možje ki so poginili tukaj, gospod, naj vam vise na vratu kakor mlinski kameni."

"Lepa hvala, gospod," je odgovoril Dolgi John in zopet pozdravil.

"Ne dovoljujem, da bi se mi zahvaljevali!" se je razjezil sodnik. "Veliko kršenje moje dolžnosti je to. Stopite nazaj!"

Nato smo stopili v jamo. Bila je precej velika in prostorna z majhnim studencem in tolmunom čiste vode, preko katerega je viselapropot. Po tleh se je nahajal pesek. Pred velikim ognjem je ležal kapitan Smolett, v dalnjem kotu pa sem opazil velike kupe zlata in štirioglate kopice, zgrajene iz srebra v palčicah. To je bil Flintov zaklad, po katerega smo prišli tako daleč in ki je veljal še sedemnajst mož iz Hispaniolo življenja. Koliko življenj ga je veljalo, da so ga nagrabili skupaj, koliko krvi in žalosti, koliko dobrih ladij pogreznjenih, koliko pogumnih mož, ki so morali preko ograje v morje, koliko topovih krogelj, koliko sramote in laži in krvočnosti, tega najbrže noben živ človek ne more povedati. In vendar so se nahajali še trije na tem otoku — Silver, stari Morgan in Ben Gunn — ki so bili udeleženi pri teh zločinih, za katere se je vsak nadejal, da dobi svoj delež nagrade.

"Pojdi semkaj, Jakee," je rekel kapitan. "Ti si pravzaprav prav dober dečko, Jakee; vendar mislim, da ti in jaz ne pojdeva več na morje. Jaz te imam preveč rad. Ali ste vi, John Silver? Kaj vam pripelje semkaj, Slovek?"

"Vračam se na svoje mesto, gospod," je rekel Silver.

"Oh!" je rekel kapitan in to je bilo vse, kar je rekel.

Kakšno večerjo, sem imel onega večera, ko so bili vsi moji prijatelji okoli mene, in kakšna pojedina je bila s Gunnovo osoljeno kozlovino in nekoliko slaščicami ter steklenico starega, dobrega vina iz Hispaniolo! Prepričan sem, da nikdar niso bili bolj veseli in srečni! In tam zadaj je sedel John Silver, skoraj izven svita ognja, vendar je jedel veselo, vedno pripravljeno prikočiti na pomoč, če se je kaj potrebovalo, in se je še celo pridruževal našemu smejanju — isti prijazen, vljudni, poslušni mornar, kakor je bil na potu semkaj.

XXXIV. POGLAVJE.

Drugo jutro smo šli zgodaj na delo, kajti prenos te velike množine zlata po skoro miljo dolgi poti do obrežja in odtod tri milje po čolnu do Hispaniolo, je bila velika naloga za tako majhno število delavcev. Oni trije mornarji, ki so se še nahajali na otoku, nam niso delali skrbi; ena straža vrh gore je zadosťovala, da smo bili zavarovani proti vsakemu nenadnemu napadu, in bojs smo imeli vsi več kot dovolj.

Delo je hitro napredovalo. Gray in Ben Gunn sta s čolnom odhajala in prihajala, ostali pa so za časa njene odsotnosti značali zlato na obrežje. Dve zvezani palici srebra sta bili dovolj za odraslega človeka; vesel je bil, če je mogel počasi hoditi s tovorom. Ker nisem mogel kot nosač dosti pomagati, sem imel cel dan opraviti v jami s tem, da sem zlagal kovani denar v vrečicah na kup.

Čudna zbirka je bila to, kakor v skrinji Billyja Bonesa, kar se tiče raznovrstnosti kova. Bili so angleški, francoski, španski, portugalski zlati, Jurjevi tolarji, luskorji dubloni, dvojne gineje, moldori in cekini, podobne vseh evropskih vladarjev poslednjih sto let, čudni orientalski denarji, katerih napisi so bili podobni zmešanim vrveam ali pajčevinam, okrogli in štirioglati denarji, v srečni preluknjani, da si jih mogel nositi okoli vratu — skratka denar celega sveta se je nahajal v tej zbirki; in kar se tiče števil, sem prepričan, da ga je bilo kot listja jeseni, tako da me je bolel hrbet valed pripogibanja in prsti valed zbiranja.

To delo se je nadaljevalo več dni; vsak večer smo pripeljali na krov celo bogastvo in drugega dne nas je čakalo novo. Ves ta čas nisem ničesar žul o preostalih treh mornarjih.

Tretjo noč sva se sprehajala zdravnik in jaz po gorakem grebenu, odkoder se vidi ves otok, in sva začela iz goste teme neke glasove, ki so bili podobni vpitju in petju. Samo za trenotek sva jih čula, potem pa je zopet zavladala tišina.

"Bog jim odpusti," je rekel zdravnik, "uporniki so."

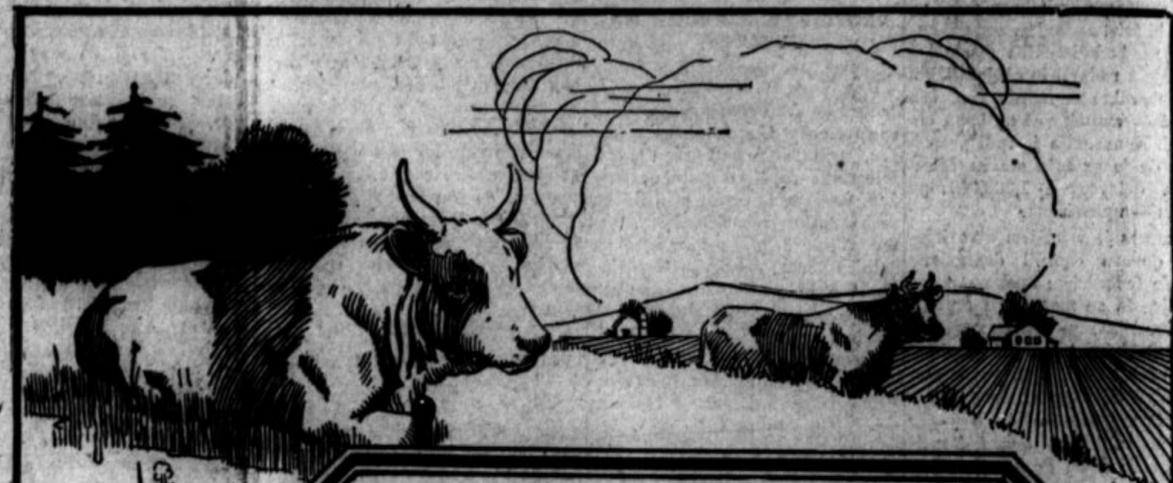
"In vsi so pijani, gospod," je začel Silverjev glas za nama.

(Konec prihodnjšč.)

SLOVEŠKA ZDRAVNIŠKA KNJIGA

na čemur se lahko študi pri Dr. Soukup; ona je št. 10. in vsebuje tudi še dodatne opombe na vsaki strani in v vsaki strani na vsaki strani. Če vam je všeč, pošljite nam niko v pisarnico soukupovih vseh dni in ob večerki; ob naslednjem dne dostopite.

DR. A. M. SOUKUP, 3333 W. 22nd St., cor. Millard Ave., 144-A CHICAGO, ILL.

Kadar kupite mleko pazite, da bode v takih kanvah.

Tedaj kadar to veste, veste, da ste kupili Borden's Evaporated mleko. Vam je gotovo znan Borden's. Za tri rodove je Borden's postregel ljudem s tem izvrstnim mlekom.

TO Bordensovo prekuhanostno mleko je najboljšo Borden mleko, sveže iz dežele z vso smetano, samo del vode odstranjen.

PAZITE na obliko kanve. Pazite na veliko besedo "Borden's" katera vas varuje pred zmoto v izbiranju.

VAM je znano kaj pomeni mleko za hrano. Ravnotako veste, da je veliko različnih vrst mleka. Najbolše mleko prihaja vedno od čistih krav in iz čistih mlekarn.

BORDEN'S vam jamči tako mleko, ker že od leta 1857 je Borden's delal samo eno — pripravljal dobro — čisto mleko in druge produkte iz mleka.

VAS trgovec vam stori dobroto kadar vam da Borden's Evaporated mleko. Vam je gotovo znano, da on se zanima v vašo korist, ker s tem, da vam da Borden's mleko, ki je znano po vsi Ameriki kot slavno čisto mleko.

Vtisnite si ta zavoj v vaš spomin. Pravico imate do Bordensove vrste torej paziti, da gotovo dobite to.

THE BORDEN COMPANY
Borden Building New York

